

Welstandsexcessen bij vergunningvrije bouwactiviteiten

Het welstandstoezicht wordt geregeld in de Woningwet. In mijn onderstaande bijdrage gaat het over het welstandstoezicht op vergunningvrije bouwactiviteiten, zoals bijvoorbeeld zonnepanelen, buitenunits van warmtepompen en airco's op en aan niet-monumenten.

In de Woningwet is over het welstandstoezicht het volgende te vinden:

Artikel 12 Woningwet

1. Het uiterlijk van:

a. ....

b. een te bouwen bouwwerk voor het bouwen waarvan op grond van artikel 2.1, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht geen omgevingsvergunning is vereist,

mag niet in ernstige mate in strijd zijn met redelijke eisen van welstand, beoordeeld naar de criteria, bedoeld in artikel 12a, eerste lid, onderdeel b

Artikel 12a Woningwet

1. De gemeenteraad stelt een welstandsnota vast, inhoudende beleidsregels waarin in ieder geval de criteria zijn opgenomen die het bevoegd gezag toepast bij de beoordeling:

a. ...

b. of het uiterlijk van een bestaand bouwwerk in ernstige mate in strijd is met redelijke eisen van welstand.

In dit laatste geval spreekt men van een welstandsexces.

Bij een welstandsexces zijn er buitensporigheden in het uiterlijk, die ook voor niet-deskundigen duidelijk zijn en afbreuk doen aan de kwaliteit van een gebied. Eventuele welstandsexcessen bij vergunningvrij bouwen kunnen, via het repressief welstandstoezicht, door toepassing van bestuursdwang worden aangepakt. Achteraf dus.

Voorbeelden: de witte letters "Jezus redt" op het dak van de boerderij van de "dak-evangelist" zijn uiteindelijk in de kleur van de dakpannen geverfd nadat de betreffende gemeente bij de Raad van State succesvol had betoogd dat sprake was van een welstandsexces. Recent was nog in het nieuws dat iemand de appelgroene gevels van haar huis moest overschilderen als gevolg van een welstandsexces.

Ook duurzaamheidsmaatregelen die op onaanvaardbare wijze afwijken van de algemene criteria (geldend voor niet-monumenten) in het vastgestelde Addendum duurzaamheid 2023 bij de Bloemendaalse Welstandsnota kunnen als welstandsexces worden aangemerkt. Door bijvoorbeeld een dwangsom op te leggen kan het college van b. en w. daartegen optreden.

Noodzakelijke maatregelen

Om de inwoners van tevoren op de hoogte stellen van de gestelde eisen en de gevolgen die het niet naleven daarvan kan hebben, is het wel zaak dat de gemeente hier ruime publiciteit aan geeft en blijft

geven. Daarmee wordt hopelijk voorkómen dat achteraf bestuursdwang moet worden toegepast bij welstandsexcessen. Ook zijn controle en handhaving - al zou het om capaciteitsredenen maar steekproefsgewijs zijn - noodzakelijk. Dit laatste werkt bovendien afschrikwekkend.

Het is voorts raadzaam in de Bloemendaalse Welstandsnota onder 1.8 HANDHAVING EN EXCESSENREGELING* als extra voorbeeld te noemen:

- onaanvaardbare afwijking van het Addendum Duurzaamheid 2023, indien die afwijking plaatsvond na de datum van inwerkingtreding van dat addendum.**

Bloemendaal, 5 mei 2023

* In de Bloemendaalse Welstandsnota wordt, onder 1.8 HANDHAVING EN EXCESSENREGELING het volgende opgemerkt:

“De gemeente Bloemendaal hanteert bij het toepassen van de excessenregeling het criterium dat er sprake moet zijn van een buitensporigheid in het uiterlijk die ook voor niet-deskundigen evident is en die afbreuk doet aan de ruimtelijke kwaliteit van een gebied. Vaak heeft dit betrekking op:

- het visueel of fysiek afsluiten van een bouwwerk van zijn omgeving;
- het ontkennen of vernietigen van architectonische bijzonderheden bij aanpassing van een bouwwerk;
- armoedig materiaalgebruik;
- toepassing van felle of contrasterende kleuren;
- te opdringerige reclames, of
- een te grove inbreuk op wat in de omgeving gebruikelijk is (zie daarvoor de gebiedsgerichte welstandscriteria)

Vergunningvrije bouwwerken die voldoen aan de welstandscriteria voor veel voorkomende kleine bouwplannen zijn in elk geval niet in strijd met redelijke eisen van welstand.

Om te voorkomen dat men achteraf geconfronteerd wordt met redelijke eisen van welstand kan de eigenaar het te bouwen vergunningvrije bouwwerk toch laten toetsen op welstand (de vrijwillige welstandstoets).”

** Terugwerkende kracht zou in strijd zijn met het rechtszekerheidsbeginsel.